

LIETUVIAI AMERIKOJ. ABELNAS APRASZYMAS ISTORIJSOS.

Parasze Fr. Jonas.

— Tąsa. —

Dabar apie Susiorganizavimą Amerikos Lietuvių. Parapijos yra tikėjimiskai tautiskos organizacijos. Tveria parapijas patys žmonės. Daleiskime, pradėjus lietuviams nuo lenkų skirtis, kur tik buvo didesnis lietuvių skaitlius, vadovai, įtekmingi lietuviai, šaukė susirinkimus, ant susirinkimų žmonės sprendė ar įstengs užlaikyti lietuviską kunigą, pastatyti bažnytėlę ir užlaikyti parapiją. Jei tik norincziųjų atsirado atsakantis skaitlius, tuoj rinko iš savo tarpo komitetą, paprastai taip, kaip yra prie pagelbinių draugysčių: prezidentą, vice-prezidentą, kasierų, sekretorių ir asštuonis paprastus komiteto sąnarius, kad iš viso butu dvyliką, sprendė, kaip didelė ir kaip brangi bažnyčia turės buti ir po kiek išpuls išsimokėti kiekvienam sąnariui. Iszrinktas komitetas tuoj pradėjo rinkti ant bažnyčios pinigus. Vietiniai vyskupai pradžioj blogai poinformuoti lenkiskų kunigų, tvėrimuisi lietuviskų parapijų buvo gana prieszingi, bet paskiaus, pažinę padėjimą, noriai daleido lietuviams turėti atskyrias parapijas.

Kad Amerikoj visame yra liuosybė, todėl ir prie parapijų, kas kur nori, tai gali prigulėti. Matėme beveik kiekvienoje lietuviskoje kolonijoje po keletą, po kelioliką, o kaip kur ir po kelias deszintis lietuvių prigulint prie lenkiskų parapiją ir prie lenkiskų draugysčių, jau tai dėl to, kad lenkiskumą skaito augščiaus už lietuviskę, jau tai dėl to, kad yra lenkystėj; nuo mažens išauginti jau dėl to, kad yra ba-

jorais, arba, kad nuo seniaus priprato lankyti lenkiszka bažnyčią ir ant jos pilnai išsimokėjo. Keletas iš seniaus į Ameriką atvykusių yra prisirasę prie parapijų airių, tankiausiai dėl to, kad vaikai, lanke arba lanko airių mokslaines nenori į lietuviszką bažnyčią prigulėti, arba tiesiog dėl to, kad yra su amerikonejė ar bent nori tokiais buti.

Išlygos prigulėjimo prie parapijos Amerikoje nėra visur vienokios. Europos lietuviai privalo žinoti, kad bažnyčiose Amerikoje yra suolai ir laike dievmaldystės žmonės nestovi, kaip kad Lietuvoje, tik sėdi. Taigi, kiekvienas parapijos sąnarys sando dėl savęs ir dėl savo šeimos bažnyčioje suolą. Svetimtaučiai katalikai ir protestonai, už suolus paskesnėse vietose moka menkiaus, o pirmose daugiau. Dideliuose miestuose turtingieji kartais už „sėdynes“ pirmoje vietoje užmoka po kelis simtus ant metų. Mus žmonės iš nelygaus mokesčio sėdynių piktinasi ir veik visi, visur moka už „suolus“ vienaip — po \$6.00 ant metų, arba po 50 centų ant mėnesio. Kurie neužsimoka iš viršaus, turi sėdami užmokėti 10 centų. Kurie nenori mokėti, turi stovet stati. Bet šis amerikoniškas budas mokesčio ant bažnyčios da nėra užvestas visose lietuviszkose parapijose. Menkesniuose miesteliuose renka „mėnesinę“ po namus tam tikri, ant parapijos susirinkimo paskirti „kolektorai“ (rinkėjia). Kiekvienas sąnarys, arba geriaus sakysime kiekvienas lietuvis, vyrizkos lyties, nuo 21 iki 60 metų amžiaus, noredamas prigulėti prie parapijos, moka, paprastai, po 50 centų ant mėnesio. Pirmiaus, kada lietuviai tik pradėjo tverti parapijas, apart „mėnesinės“ mokesčio, ant pastatymo ir išmokėjimo bažnyčios kiekvienas sąnarys prisižadėdavo išmokėti da „ant bažnyčios, po kiek katroj parapijoj pripuolė, po 20, 25, 30 iki 35 dolerių. Pinigai išmokėti ant liet. bažnyčios vienoj parapijoj, yra pripažinti, persikėlus žmogui į kitą vietą, kitoj“. Nežinau jokios svetimtautizkos Amerikoje parapijos, kad mėnesinė mokesčio būtų žemiaus, kaip 50 centų. Szesi doleriai ant metų yra czion noriu mokesčio ant bažnyčių dėl to, kurie nori prie bažnyčių prigulėti. Suprantamas dalykas, parapijos, prie kurių priguli daugiau sąnarių, yra

turtingesnės už tas, kurios turi menkai sąnarių. Penki, šeszi šimtai mokanczių sąnarių tveria vidutiniską parapiją. Iš surinktų „mėnesinių“, „deszintukų“ yra apmokama alga kunigui, kuri yra menkiausiai 66, augscziausiai 83 doleriai ant mėnesio, dudoriui (vargoumitrui), kuris buna ir mokin-toju prie parapijinės mokslainės, jei tokia prie parapijos ran-dasi, nuo 35 iki 60 dol. ant menesio. Zakristijonui apie 30 dolerių ant mėnesio. Ir ant visokių reikalų, pataisymų ir intaisymų bažnyčioje ir klebonijoje, kadangi, apart algos, parapija duoda kunigui namą su įrėdymu, anglis ir szviesą. Apart algos, kunigas turi da mažiau, daugiau įėjimų nuo szliubų, kriksztų ir laidotuvių (žiurėk pusl.).

Rėdosi parapijos ne visur vienaip. Pas svietimtauczius kitvierius parapijų reikalus veda trustees arba komitetai. Pas katalikus, pagal Baltimorės Concilium nusprendimus, vedimas parapijų yra pavestas priežiurai trustee'sų (užtiki-mų), kurių „isz urdėdo“. Priguli vietinis vyskupas ir vietinis klebonas. Airių parapijose yra, paprastai, prie kunigo jo paties iszrinkti keturi trustee'sai; visus menkesnius reika-lus kunigas atleka pats, su trustee's arba be jų didesniuose dalykuose, norint ką naujai budavoti, pertaisyti, sugriauti, klausia rodos ir daleidimo visos parapijos. Vokiecziai ka-talikai daugelije vietų turi komitetus, kitur vėl yra pavedę vedimą parapijos reikalų, teip kaip airiai, kunigams. Pas lenkus vieszpatavo visados didžiausia netvarka, kuri su isz-tvirkimu nekurių kunigų, prisidėjo prie sutviėrimo teip vadi-namų parapijų neprigulmingų (nuo vyskupo). Parapijose lietuviszkose veik visur yra komitetai, kuriuos paskiria ne kunigas, tik aprenka patys parapijonai ant metinių susirinki-mų. Komitetas su kunigų ant susirinkimų apsvarsto men-kesnius parapijos reikalus, del apsvarstymo svarbesnių rei-kalų yra szaukiami parapijiniai „mitingai“. Kasierius, ar tai butu kunigas, ar, kaip nekuriuose parapijose svietiszkas žmo-gus, turi vesti priderancziai rokundas įėjimo ir iszėjimo ir isz-rodyti jas komitetui ir visai parapijai bent vieną kart ant me-tų. Nekuriuose vietose parapijinės rokundos yra skaitomos kas mėno arba kas tris mėnesiai bažnyčioje arba ant salių. A. a. kun. A. Burba protegavo asztriai parapijinį rėdą, kaip

yra pagelbinėse draugystėse, su prezidentu ir visais kitais urėdinikais; tas vienog pasirodė ne suvis praktiszku dalyku, ypacz ten, kur komitetai pradėjo rėdą parapijos riszti su bažnytinais ir grynais dvasiszkais reikalais, isz ko daugiaus kilo smarkus nesutikimai.

Didesnėse lietuviszkose parapijose, kaip ve Shenandoah'rij, Mahanoy Cityj, Plymonthe, Philadelphijoj, Brooklyne „mėnesinė“ mokestis paskutiniuose metuose yra nu mažinta nuo 6 ant 3 dolerių.

Czion primenu, negirdėjau, kad pas svetimtauczius kokioj parapijoj butu mokestis ant bažnyczios mažesnė, kaip \$6,00 ant metų, bet užtai prie kiekvienos svetimtautiszkos parapijos, ar tai butu airiszka ar vokiszka ar lenkiszka, yra užlaikoma mokslainė, ir kelios sesers, kaipo mokytojos (pradinėse katalikiszkose mokslainėse Amerikoj visados, visur mokina sesers, publiszkose szejp moteriszkosios mokytojos, vyriszki mokina retai kur). Pas mus, lietuvius, kaip matėte isz pirmesnių apraszimų, parapijinės mokslainės randasi tik tai keliose parapijose. Prigulincziai įtaisytų mokslainių niekur nėra; mokslainės ruimai parengti pobažnytiniuose „sklepuose“, kurie, savo kelių, tankiai yra gana puikiai, higieniszka parėdyti ir priderancziai užlaikomi. Mokytojais yra dudoriai, kurie atsakanczio mokslo neturi ir už tai isz mokinimo naudos daug negali butie. Negreit da letuviai, susilauks Amerikoj gerų mokslainių. Daleiskim, atsiras atsakanti prie parapijų del mokslainių rumai, truks gerų mokytojų, mokanczių prigulincziai abi, lietuviszką, prigimtą, ir angliszka, vietinę, kalbą; atsiras mokytojai, sunkus bus jų užlaikymas, kadangi mokslainėj, vidutiniszkoj parapijoj su apie 100 vaikuczių su keturiais skyriais turėtų, pagal Amerikos sistėmą, mokyti trys arba kieturi mokytojai, kurių užlaikymas del parapijos butu nepergalima sunkinybė, kadangi tik dalis parapijonų turi ir leidzia vaikus į mokslainę, nesinaudojanti isz mokslainių, nenori ant jų nė mokėti. Kitų tautų katalikai, kaip rasziau, užlaiko del mokinimo vaikų prie parapijinių mokslainių minyszkas, kurioms moka vidutiniszka po 16 dolerių ant mėnesio kiekvienai, arba keturioms 64 dol. ant mėnesio, o mes vienam mokytojui apie

tiek turėtume mokėti. Minyszkų gi neturime ir vargiai kada turėsime. Lengva yra pasakyti, kad mums reikia gerų mokslainių, bet įtaisyti geras mokslaines prie mūsų išlygų labai sunku.

Taigi, dabartinėse mus parapiinėse mokslainėse mokytojai valgamistros pramokina vaikuczius sziek tiek raszyti, skuityti, iszmokina dalykus tikėjimo, duoda pradzią, o paskui po metų arba dviejų mokslo, tėvai siunczia juos į Publszkas iszkalas. Parapijose, kur suvis mokslainų nėra, yra teip vadinamos nedėlinės iszkalos (sunday school), kur vietinis kunigas su pagalba vargonmistro arba, kaip czion yra mada, su pagalba kelių suaugusių, gerai mokanczių katechizmą, merginų, mokina vaikus poterių, prisakymų, szventos istorijos ir szeip, tikėjimo dalykų.

Lietuviai savo vaikus dabartės leidžia mokytis į katalikiskas airių mokslainės, „pas seseris“, kur už mokslą reikia mokėti po 50 centų ant mėnesio, arba tankiaus į publiszkas mokslaines, kur nė mokinimassi nė knjgos nekasztuoja nieko.

Geriaus jau lietuviams sekasi su „vakarinėmis mokslainėmis“. Amerikos konstitucija jas proteguoja. Vietinėse miestų arba miestelių valdžios žiemos laike atidaro vakarines mokslaines publiszkų iszkalų ruimuose ir mokina suaugusius vaikėsus už dyką, po dvi adyni kas vakaras. Nekuriose vietose lietuviai, iszaiszkinę, kad nesupranta angliszkoj kalboj iszguldymų, gauna valdžios apmokamus mokytojus lietuvizkus. Mokina vakarinėse mokslainėse raszyti, skaityt, aritmetikos, geografijos ir kitų naudingų mokslų.

Apie draugystės ir reiktu sziek tiek paaiszkinti. Draugystės buna tveriamos su visokiais mieriais. Daugiausiai yra „draugysczių pagalbinių ligos ir mirties“. Tos yra: bažnytinės, neszioja vardą kokio nors szventojo, po priežiura atlieka bent vieną kart per metus iszpažintį, dalyvaujį noriai ant bažnytinių iszkilmių, arba sviētiszkos (tokių yra mažai), kurios tikėjimiszku dalykų savo konstitucijose nelyti.

(Toliaus bus).

G u d a i ī r L i e t u v i a i.

ETNOLOGIŠKAS RAŠTELIS

Parašē.

Fr. Jonas.

—+—

Lietuvių tauta ir lietuvių kalba, pripažinstā visi, yra sena, bet patsai LIETUVOS vardas, rodosi, nėra labai senoviškas.

LIETUVA (LITVA) pirmas paminējo raštuose NESTOR, (1056-1114) atpindamas tā vārda savo Rusiškoje Kronikoje tarp surašo tautų, vergaujančių Rus-Varēgams apie 860 metuosepo Ch., 1). Vakarīnēj Europoj, „Lietuvos” vardas pradējo buti žinomas da vēlīaus. Ten pirmu kart paminētā „Lietuvā” (Lithua, Lithuania) atitinkame KRONIKOJ MAGDEBURGIŠKOJ, po metų 1008, iš priežasties myrio švento Bruno, kurs buvo užmuštu stabmeldžiu: „In Confinitio Russiae et Lithuaniae regionum martyricatus est” 2). Ir toliaus KRONIKOJE KVEDLINBURGO, metuose 1099 3). Tame mat laike kunigaikštis KERNIUS, tarp 1048-2055 metų, sutvērē „LIETUVOS KUNINGAIKŠTYSTĒ”, apie kuriā anksčiausią turbut paminējimą randame Lietuviškoje Kronikoje BYCHOVCO 4), „Kernus panował na wsiej ziemi Zawelskoj (Zawilejskoj) po hranicu Letyhalskuj i po Zawelskij Braslawli, a ż po reku Dwinu” 5). Teip ženklina Lietuviškas Kronikierius to laiko Lietuvos Kunigaikštystēs rubežius: upē Nēris pietuose, rusiškosios valdybos rytuose, o šiaurėje upē Dauguva buvo galas Lietuvos rybų. (Toliaus ējo Lety-hala). Kartais randame šitā Lietuvos šalį užvadintā lotiniškoj kalbaj AUSECHIA 6), kurio vardo

1) Bibliot. Ross., cz. I, str. 16, pas Szlecer'į, p. 40.

2) Dirlmar, Chr. Magd., p. 275. 3) Naruszewicz, t. IV, str. 145.

4) Narbutt, t. III, str. 229. 5) Narbutt, t. II, str. 287.

6) Karaliaucziaus Pagal Archyvuose, Fol. C., p. 187, pas Narbutta, t. II, p. 388, pas Voigt Gesch. Pr. IV. 11.

ženklinimą išaiškina jau Didis Lietuvos Kunigaikštis Vytautas rašte pas Cicciorių Vokietijos Sigmuntą: „Samayte Littwaniam appellat Austote, quod est terra superior respectu terre Samoytarum 1). Zemaičiai, kuriuos, kaip Voigt Karaliaučiaus Archyvuose surado 2), ir kaip iki šiai dienai rodo yvairumas tarmės, skyrė upė Nevėžis, paprastai nevadino „lietuvius“ LIETUVIAIS, tik AUKĖTAIČIAIS, kuris vardas ir dabai yra vartojamas.

ZEMAITIJA, lotyniškai SAMOGITIA, pirmiausiai paminėta laikuose Kryžickų, Erolystės kronikose ir pas lenkšikus to laiko rašėjus, kaip Długosz 3). Didis Lietuvos Kunigaikštis Vytautas, minėtame laiške, dabar vartojamą jos vardą jau yra parašęs: Terra Samoytarum, ideo Szomoith vocatur, quod in Littwanico terra inferior interpretatur“. Rubežiai Zemaitijos: Nevėžis, Baltosios Jūrės ir Latvija prie „Semigali'jos“ („Semigalijos“, „Samigali'jos“ — galo Zemaitijos).

PRUSAI, kurių vardas, nėra abejonės, paeina nuo Pa-Rusio arba Pa-Rusnės, vienos iš įtakų Nemuno, užėmę buvo kraštą tarp Nemuno ir Vistulės, pajurėj. In rytus Prūsų valsčių rubežiai ėjo perdēm tarp upių Šešupės ir Nemuno, maž daug kaip įtaka Dubisos, šiandieninė Garliava, Dauškiai 4). Tuos rubežius aiškiai d musų laike galima surasti pagal skirtumą tarmės kalboje 5). PRUSU VARDA pirmutinis mini raštuose Gaudentius, mokinyš ir draugas švento Vaitiekaus, Prūsų apaštalo, aprašyme jo gyvenimo, parengtame tarp metų 997—1006 6).

DZUKAI, lotyniškai DACI, ketvirtoji dalis musų tautos, apsigyveno — į pietus nuo Nėrio, abiemis augštojo Nemuno pusėmis 7). Apie jucs vidurinių amžių

1) Gesch. Preuss., B. V, s. 62. Gruonzbuch, Lit. B. s. 124. Formularbuch, s. 62. 2) Edit., Leip. 1711, lb. III, p. 394.

3) Zeuss op. cit. p. 680 (Bas. Et. Sm. p. 17).

4) Konst. Skirmuntt, Z najst. ezasuw plem. lit., st. 122, ir prie to veikalėlio Prusijos žemlapis. — Narbutt, st. 369. 5) Istorisz-kai iszeina, kad visa nedzukiszkoji dalis Suvalkų Lietuvos, po vardu Sudaujos, prigulėjo prie Prūsų ir kad šiandien lietuvisz-koj literaturoj vartojama kalba, yra kalba senovės Sudaujėczių, Szalaujėczių ir Natraujėczių, Sziaurinių Prūsų, abi pusi įtakos Rusnės gyvenusių ir po sziai dienai gyvenanczių. 6) Narbutt, t. II, p. 352. 7) Lietuviai Vilniaus rėdyboje tarmėj ir dabar nesis-kiria nuo Suvalkų rėdybos Dzukų, „dzukuoja“.

metraščiai menkiausiai mini, o ir paminėtus daugumas raštininkų maišo su Danais, kurinos, sako, kronikieriai teipgi nekart vadinę „Daci“ 1). Žinomi man Dzukus minavoja: Bogufalas, rašydamas apie Maslavą, mozurą, sako: „Dacosque, Gethas seu Prutenos et Rutenos sibi in auxilium contra Kasimirum invocavit“ 2). Apie tą pat Kadhubek: „Non minores virorum rusus vires instaurat, quatuor maritimorum acies, totidem Geticas, nec non Docorum et Rutenorum lingua assiscens sufragia“ 3). Thioderik Aedituis Tuitiensis, gyvenęs apie 1164 m. rašo apie lietuviškas gentes: „Sunt etiam plurima aliarum nationum regna, quae sicut ipsae gentes incerta prodierunt origine ita nec certas sedes vel regni limites habuere, videlicet Gothi, Daci, Rugi, Heruli, Gepidi“ 4). Pertz rašte „Monumenta Germ. Historiae“ randa, kad šiaurėje (Narvegijoje???) viduramžij gyveno: „Gothi, Hunni, atque Daci“ 5).

Nuo paminėtu čion mus tautos keturių genčių da dvi giminės:

JATVIAI arba JADZVINGAI gyveno į pietus, Pagirij (Podlasie, Polesije). XV šimtmetije to laiko lenkų raštininkas Długosz: jau Jatvių neranda nė likučių „Hactenus ne nomen quidem Jaczwingorum extet“ 6).

LATVIAI (LATWEEŠI) į šiaurę, apgyveno abi pusi

1) Dr. Basan., Etnol. Smuklm. p. 2 t., Voigt, Gesch. Preuss. B. I, S. 314.

2) Voigt, Gesch. Preuss. B. I, s. 314. Mokslincziai, nežinę apie mus' dzukus, radę kronikose vardą „Daci“, tarp kitų lietuviskų genčių minavojamą, nebenumano, kur jį padėti. Somerburgo iszdavėjas Bogufalo (t. 1, p. 26). perkeiczia suvis „Dacosque Gethas“ ant — „Gethas, ducesque Gethos“. Voigt perkelia į Prusiszkąją Samlandiją Daniszkuosius kolionistus del to mierio. O kad Danai esą vadinami „Daci“ remiasi ant lenkiskųjų kronikierių: Martinus Gellus, p. 57, Kromer, p. 23, bet jei tik kaip raszo Voigt, lenkiskzi rasztinikai apie tai mėna, tai asz nematęs jų liudijimo jau pavelinu sau abejoti, kad ten yra kalbama apie Danus. 3) Lit, 1, ep. 15 p.150. 4) Perz op. cit. XIV. 572. (pas Bas. Et. Sm., p, 27).

5) Hist. Pol., Lipsiae, 1711, lb. V11, p. 771.

Pa-Dauguvio. Primenu, kad ir tų dviejų giminių vardas nėra randamas raštuose pirmiaus, kaip tik, kad prasi-
dėjo tame krašte veistis krikščionybė.

Viduramžij tad, sakysime vidurinėj fazoj politiško gyvenimo, mus' tauta buvo pasidalinusi, arba teisingiaus jau su centralizavusi į šešis atskyrus valsčius. Iš tų Latvius, o išdalies ir Jadzivngus, kaipo labjaus nuo mus' kalboj, politikoj ir istorijoj atsitolinusius, paliksime, bent tuom tarpu, šalių. Kiti keturi valičiai: AUGŠTIEČIAI arba Lietuviai, ŽEMAIČIAI, DZUKAI ir PRUSAI užims mūsų atydą.

Centralizacija ėjo tolyn. Didžiausios vienijančios spėkos apsisireiškė Augštaičiuose, kurie, matēmė, kronikose yra vadinami LIETUVIAIS – LITOWCY, LITUANI, LITHUANI, LEISCHI. Jau pradžioj XI šimtmečio Lietuviai persikrausto per Nėrį ir paima po savo globa Dzukus, duokliaujančius Rusams. Lietuvos Kunigaikštis Kernius (apie 1050 m.) 4) įsteigia kitoj pusėj Nėrio pilį Kernavą; o jo sunus Zivibuntas perkelia į ten Kunigaikštystės sostapilį, kad parankiaus galėtu karianti su Rusais: „Relicta Dziejaltowia, sedem Principatus Kiernowiam transtulit, — facilius ex propinquo in omnes rei gerendae opportunitates excubare poterat... Russia ipsa propinquitate in aperto erat" 2). Iš ten, Lietuviškųjų Kunigaikščių sostas perkeltas į Naugarduką, paskui į Trakus; teip, kad visas tas rytinis kraštas, anksti susivienijęs, vieną tik turi vardą Kunigaikštystės, o paskui Didžios Kunigaikštystės Lietuvos. Dzukai politikoj liekasi užsteltais Lietuvių, kurie netiek vakaruose, kiek rytuose plečia savo valdybas. Aplinkiniai rusiški valsčiai, naikinti „usobicomis" (naminiais vaidais), vengdami Totorių „ygo" (jungo), pasiduoda po Lietuvos globa. Lietuva tampa garsi ir galinga.

Dirstelkime dabar į rytinį mus' tėvynės kraštą. PA—RUSIJA, Prusai, kronikose ir šėip raštuose niekad niekur nėra vadinami lietuviais, nė jų žemė Lietuva. Kronikos rašo: Prussi, Prutheni arba GETAE, ar GETI, GETE, GETHE.

1) Hist. Lit. Kojalowicz, pars 1 p. 39. ir Narbutt. t. II, str. 238,

2) Kojalowicz, pars 1, p. 48.

Lenkiškos kronikos: Martyno Galliaus (rašiusio tarp 1110—1113 m.), - Vinco Kadłubek (apie 1220 m.), Boguchwało (1253 m.) PRUSUS perdēm vadina „Gētais” 1). Beto, jie aiškiai sako, kad vardas „Gētai” reiškia vis tiek, ką Prusai. Boguchwał, aprašydamas kares Boleslawo (1161 m.) su Prusais sako vienoj vietoj: „G e t h e s e u P r u s s i” 2), aut kitos vitos „G e t h a s s e u P r u t h e n o s” 3). Teipgi raštinikas Dzierżwan (apie 1296 m.): „G e t h a r u m i d e s t P r u s s o r u m” 4). Teip pat ir vokiški raštinikai, Adomas iš Bremos (1076 m.) sako: „G e t h i s e u P r u s s i” 5). Net Rusai, kurie ryt šiaurinį mus’ tėvynės kraštą pirmi bene raštuose užvadino „Lietuva”, vakarinius Lietuvių tautiečius pravardžiuoja teipgi „Gētais”. Autorius „SLOWO O POLKU IGOREVOM” 6), minėdamas apie Lietuvius ir Jadzvingus, neapleidžia nė „Gētų”, kurie gyvena „pakraščiuose jurių-marių” (sinego moria) ir giria jų „skaisčius mergeles” (krasnyje dievy).

Ne vien Prusus menėtų laikų raštinikai, ir kitas mus’ gentes vadina Gētais. Nestorius, istorikas Rusų (1056-1116 m.), nurodo Gėtus, begyvenančius tarp Normanų ir Rusų (dabartinė Lietuva). Kronika „Polono-Silesiacum” (apie 1278 m.) rašo: „G e t h a s i d e s t L e t w a n o s” 7). Vincas Kadłubek: „G e t e d i c u n t u r o m n e s L i t h u a n i e t a l i e i b i d e m g e n t e s” 8). Boguchwał augsčiau paminėtoj savo kronikos vietoj tiesiog Prusiją vadina tik dalimi „GETU ŽEMES”: p r o v i n c i a G e t h a r u m” 9).

ZEMAITIJA, viduramžij niekad Lietuva, nesivadino, o Zemaičiai nesivadino Lietuviais, kol, vergiami Vokiškųjų Kardinijų ir Kryžiokų, neprisižadė prie Didžios Lietuvos Kunigaikštystės. Anų laikų raštiškas vardas Zemaitijos jau mums yra žinomas: Sama-Getia, Samo-Gethia, Samo Gitia, o gyventojai Samo-Getae, Samo-Gitae, Samo-Gati 10). Kuris vardas, kaip teisingai užtēmija dr-as Basanavyčius, reiškia ne ką, kaip tik Zema-Gētiją. Zemaitija yra ištarimas tiesmukas.

1) Surinkų daug žinių apie Gėtus panaudojau iš Dr-o Basanavyčiaus „Etnologiškos Smulkmenos”, p. 13 ir 14. 2) Skript. rer. prus. 1, 753 — 4. (pas Basan.). 3) Ten jau, 1, 741. 4) Ten pat, 1, 741. 5) Szafarik, 1, 508 (pas Bas.).

6) Izdanije Korobleva, Moskva, str. 38. (pas Bas. 7) Pas Basan. Et. Sm., p. 13. 8) Mon. Ger. His. XVIII, 558, sulg. 559, 562-3, 565 (pas Bas.). Matyt, kad ta kronika ir daug iaus kartų toj tą žodį pat prasmėj vartoja.

9) Ser. Rer. Pr., I. 101, (pas Bas.) 10) Ser. Pr. I, 525 (Bas.).

JADZVINGAI arba JATVIAI ir yra vadinti Gėtais. Kadlubek sako: „Gete dicti fuere Jaswenze“, ir ant kitos vietos: „sunt autem Pollexiani (Podlasianie) Getharum seu Prussorum genus“ 1). Labai aiškiai. Priegtam, apart visų kitų užvadinimų Jacuen, Jacuitae, Jacunige, Jasuingi, Jatvingi, Jatvesones, Jaczvagi, Jazitae, Yatwesen 2) ir kitų, dokumentai XIII amžiaus tą vardą turi užrašę: Getuinzitae, Getvezitae, jų žemę — GOTWEZIA, GOTUESIA, GETWESIA 3). Zodžiuose Jacuen, Jazvizitae, Jatvesones... „G“ yra perėjusi į „J“ 4). Ką ir pirmiausia tuli vokiški raštininkai patvirtino. Diefenback rašo: „An die Gethae klingen auch Varianten des Namens Jaczwingian, wie (terra) Getuesia (wiederum neben Gowezia), Getwezitae“ 5)... Kitur vėl: „In Urkunden des 13 Jh. heissen sie u. a. Getwe, Getuinzitae, ihr Land Ge-Gotwezia, was an obige Gethae — Prussi erinnert“ 6). Ir Piersonas rašo: „Ihr Name kommt auch in der Form Gotwezi und Getwezitae vor, und scheint daher eine naeher Bestimmung des Begriffes Gutten oder Getten zu sein“ 7).

In pietus nuo Prusijos buvo, žemė MAZOS arba MAŽOS 1), dabar Mozurija. Nuo ko artyma prie tos žemės Prūsų provincija vadinosi PA MAŽANIJA (Pa-Mazanija), rašėjai vadina tą Mažų žemę „veteres MASSA-GETAE“. Teip Ammianus Marcellinus (apie 390 m. po Ch.) rašydamas apie lietuviškas gentes tarp Nemuno ir Vistulės gyvenančias, mini apie Massagētus, šalį Allaną 2). O Aeneus Silvius, paskiausias popiežius Pius II (1405–1465 m.), keliavęs po Rusiją, per šiaurinę Lietuvą pargrįžęs į Rymą rašė: „Redeunti ex Livonia in Germaniam per littus Balthei maris post MASSGAETTAS Prutheni sese obiciunt, ripas utrasque

1) Scrip. Rer. Pr. I, 755 (Bas.). 2) Dr. Bas. Etn., Sm. p. 1.
3) Codex dip. prussicus, Voigt, I, 129–149–109, ir Diplome Czekų karaliaus Ottokaro nuo 1267 m. (Bas. E. S. p. 11). 4) Dr. Bas. Et. Sm., p. 11. 5) Origelurop., p. 202–3 (Bas. E. S. p. 13).

6) Voelkerkunde II, 63 (Bas. E. S., p. 7) Elker-ton, s. 27. (Bas. E. S., 13).

Wiscele amnis accolunt" 3). Pagal tai Dr-as Basanavyčius nori Massagētus talpinti kur nors vakarinėj Zemaitijoj, bet man nuduoda, kad Aeneus Silvius'o žodžių prasmė yra aiški. „Kada grįžau iš Livonijos į Germaniją, pakraščiais Baltiškų Jurių (mačian): už Massagētų, abi pus Vistulės, gyvena Prusai". (Jam pietuose bebunančiam Massgētai buvo prieš Prusus) 4). „Senovės" Massa-Gētų žemė yra šiandieninė MOZURIJA. Likučiai senovės „Masų" ar „Mazių", ar „Mažių", „Mažiurų" ir mūsų laikuose da randasi Plocko ir Lunžos rėdybose gentėj KURPIU, kurių bu- das, papročiai aprėdalas yra suvis senoviški, panėšus į musiškus, lietuviškus.

1) Žiurėk Narbutt, t. II, p. 129. 2) Kotzebue B. I, 282. Ann. Marcellini Rer. gest. lib. XXII, 8 (Bas. E. S. p. 15). 3) Scrip. Pro. IV. 131 (pas Bas.E.S. p. 15). 4) Ka. link „Palangos Juzės" (iszduotos 1863 m.) aiszku, kad jos autorius paėmė tą vardą „Masso"-Getie isz Aeneus Silvius'o, suprasdamas jį toj pat prasmėj, kaip kad ir dr-as Basan..

(Toliaus bus).

KONRADAS VALENRODAS

Istoriszka pasaka.

Isz lietuviszkųjų ir prasiszkųjų dėjų.

Paraszė AD. MICKEVYČIUS,

Sutaisė lietuviszkai J. JONAS.

— O —

II.

Marienburgo varpai gaud' iš valios;
Ein' į koplytę iš rėdinės salios
Didis komturas, viršiausia rėdytė,
Kunigai, broliai, kareivių drangytė;
Maldos mišparų čia laikos', išklause,
Gied' visi himnus į Dvasią Švenčiat.sią.

H I M N A S .

Dieve, Dvasia Szventoji!

Karveli Si'ono!

Krikszezionų liaudį, szviesiausią pakoji

Dangiszkojo trono.

Apszviesk savo veido

Matomu ženkle, kaip kitkart Dvasios Karvelio

Kurs isz dangaus nusileido.

Iszskėsk malonės sparną ant szito burelio,
O isz po to sparno
Spinduliai aukso tebyra, krinta,
Veidas, kakta nuszvinta
Tavimi iszrinkto tarno;
O mes priesz jiji, mes grieszni žmonės,
Palenksim galvas guodonės.

Atpirkėjau svieta!
Savo ranka galinga
Nurodyk vyrą protingą,
Kurs kanczios Tavo ir kraujo pralicto
Ženkla but vertas neszioti,
Kurs, kardu Petro vesdams mus' brolyste,
Plės terp stabmeldžių dangaus karalyste
Ir ten steigs Tavo karuna;
Tą mes mylėti, turim guodoti,
Tas vadu mūsų tebuna.

Pubaige, tarias' visi eit ant oro,
Kad nakties tyru oru atsigausti,
O atsilsėjus vėl greit grįžt prie choro
Ir prieš rinkimą vėl Dvasios maldauti.

Išėj', vėdinas' : vieni daro rodą
Tuojaus ant kiemo, prie koplytės like,
Kiti, kuopelēm's po gojų, po soda,
Po daržus, pievas kalbasi pakrikę.
Oras Balandžio nakties gėdras, tykas,
Aušros neaiškus šviečiasi vainikas,
O mėnuo lėtas, aušrą sutikt vengdams,
Krašte padangių pasislėpti bando,
Po palšus, baltus debesėlius lando,
Vienbuvē galvą kaskart žemyn lenkdams.
Teip maloninčius, klejodm's po tyrą,
Aplėkęs mislim' gyvenimo rytą,
Svarstydamas džiaugsmą, vylių ir sarmatą,
Pradedo verkti, tai vėl juoktis ima,
Kol ant krutinė galva nenusvyra
Ir vėl n'ipuola į nusiminimą.

Didis komturas laiko negaišina.
Pri'ėjęs maloniai prie seno Albano
Ir kelių brolių, ką daugiau išmano,
Juosius į šalį su savim vadina,
Kad išmintingai galētu svarstyti,
Viską, kas vado aprinkimą lyti.
Teip iš pilies jie nuėj ant kalnelio,
O vaiksštinėjant, nepertraukiant bylą,

Toli į pievas ir laukus nuklydo,
Ten kur liuliuoja ažeras prie kelio,
Kur akmenis mūras seno kuoro kyļa.
Laikas jau grįžti, aušrinė prasvydo;
Štai girdi balsą — tai balsas mergaitės,
Ką čia už šventą pustelnikę skaitės?
Prieš dešimt's metų iš kur tai atvyko
Ta moteriškė į miestą Marijos,
Ir čion gyventi kuore pasiliko.
Ar pabijojus svietiškos draugijos,
Ar dėl piktybių, kad graužimas jutos',
Ejo jieškoti gydyklų pakutos.
Čionais atradus už gyvasties grabą,
Perprašo Dievą už darbą nelabą.
Kunigai ilgai n'išpildė jos norą,
Bet nuolatinėm's maldomis prispirti,
Pamatę tvirtą, ne'pveikiamą norą,
Sutiko ją nuo svieta atskirti;
Palikę vieną prie mislių savųjų,
Duris uždarė, akmenais užgrudo;
Sienos, ką skiria aną nuo gyvųjų,
Gal atsivers kad, dienoj Dievo sudo.

Teip šaltam' kuore viena sau gyvena,
Augštai yr' langas, ten žmonės dievuoti
Kasdien suteikia gėrymą ir peną,
O Dievas teikias' šviesą, orą duoti.
Vargše mergyte, jei nemieli žmonės,
Dėl prigimties nors turėkie guodonės.
Kaip tiktai vietą šiame kuore gavo,
Nors žmonės dirbo, keliu važinėjo,
Niekad ji tyru oru nekvėpavo,
Neveizdėj, gėlės kaip žydi ant lauko,
Iš tolo girios kaip supas' nuo vėjo,
Kaip ežer's blizga, kaip vilnys ten plauko;
Ar teip greit svieta užmiršti galėjo?
Ne, to nemoka ištart mano žodžiai,
Kaip jai ten laikas tekėjo nuobodžiai,
Žmogus, gyvendams terp svieta, negali
Tokių kankynių suprast jokią dalį,
Nors matė viso, pražilo, paseno,
Jeigu tik niekad grabe negyveno.

Zinoma vien, kad gyva užsilaiko,
Nes nakties laiką, kada oras tykas,

Eidams pro šalį koksai keliaunikas,
Kad čionais ilsis, tankiai pasitaiko,
Jog girdi giesmę, prie Dievo meldimą,
Dairosi, klauso ir poteriaut ima.
Vakarais vėl, kad prie artymo šilo
Prusų vaikučiai susibėgę žaidžia,
Mato, lyg veidą, lyg ranką iškelta,
Laiminant jų linksmę nekaltą.
Ir teip, beinant į ausis komturo
Neaiškus žodžiai daeina iš muro:
Tugi, Konradai, jiems ant prapuolimo
Vadovu liksi, nors to ir negeistum,
Nors savo budą šimtą kart apkeistum,
Jug neapkeisi savo prigimimo.
Ir manij didės atmainos įvyko,
Visgi senovės budas užsiliko.
Teippat ir tavij, nors grįžtum iš grabo,
Pildysi kerštą ant priešo nelabo.
Girdi kareiviai, tai šventosios žodžiai,
Žiuri į kuorą ir vėl klauso godžiai.
Viskas vėl tyka. Ką svarbiausio rado
Tuos žodžiuos, — buvo tai vardas Konrado.
Išties, ką žodžiai tie neaiškus reiškia?
Ištolo šviesą tik mato neaiškia,
Lyg nuo kareivio plieninio šašoko,
Palšą šešėlį, lyg skraistę kryžioko;
Tai vilia aušros, jau viskas išdilo,
Tik naštos miglų iš ažero kilo.

Tarė Albanas: girdit, Dievas rodo
Mums savo norus, apreikšdams ką žada,
Jug minavojo šventoji Konradą;
Konradas, vardas garsaus Valerolo.
Tikėkim dručiai, jį Dievas mumis renka,
Stokim ir duokim vieni kitiems ranka.
Broliškas žodis: prie jo vyriausybė,
Jis vadu mūsų! — Vienybė, vienybė!

Garsiai surikę visi pilin grįžta,
Griauja po miestą balsų milijonai,
Langai net dreba, vos sienos neplyšta:
Konrad's gyvuoja! gyvuoju n. u. s' valdonas!
Lai prasiplatins tarnai Christaus vardo,
Stabmeldžiai veikia žus nuo mūsų kardo.

Ir teip į pilį šaukdami parvyko.
Albanas vienas tiktai pavėlavo,
Žiurėj į kuorą, o paskui, ištyko
Apie Lietuvą dainą uždainavo.

Vilija, motin' Lietuvos upelių,
Mėlsvas veidelis, dugnas auksu žėri,
Bet lietuvaitė Vilijos krantelių
Skaistesnia szirdžia, veidu pasigėri.

Vilija mielam puikiam Kauno klonij
Terp dobilėlių ir bijunų plauko,
Bet mus' bernycziai mergelių malonij
Daug gražesniais yr' už bijunus lauko.

Vilija niekin' žiedelius pievelių,
Skubin' pasiekti Nemunėlio gylį;
Lietuvnikaitė nerimst' terp bernelių,
Ba szalij toloj bernužėlį myli.

Nemunas szaltu glėbiu apkabinęs,
Nesza terp uolų, kalnų sausnugarių,
Ir ją priglaudęs prie savo krutinės,
Draugėj pranyksta gilumuose marių.

Teip lygiai tavę nuo mielo jaunimo
Atskirs atėivis, vargsze letuvaite,
Ir tu pranyksi szalij užmirszimo,
Labjaus liudnesnė, nes viena, naszlaitė.

Vienaip su szirdžia ir su sriove vyksta,
Mergytė myli, ir Vilija plaukia;
Vilija gelmėj Nemunelio nyksta,
Mergytė kuore liudno myrio laukia.

— × —

[Toliaus bus].

Balsai isz Tėvynės. Maskolijos žvelgimas į lietuvius.

Administrativyszka valdžia Suvalkų gubernėj apturėjo slaptungus cirkuliarus ir taip:

Departamentas policijos dieną 11 Sausio 1899 m., po No 30, suteikė cirkuliarą general-gubernatoriaus: Varszavos policijos rėdams ir žandarų virszinikams, kur sako:

„Kaip nurodo eilios prisiųstų vidurinių reikalų ministerijai raportų, iszeina, kad tautiszka lietuviszkoji partija ypatingai gubernėse Suvalkų ir Kauno, propagundos mieriuose, pergabena daugybes visokių knygų lietuviszkoje kalboje spaudintų užsieniuose rubežių ciecorystes ypatingai Prusuose, mieste Tilžėjė.

Ant tų aplinkybių, savame laike atkreipė atydą atsakanti prusiszkoji valdžia, isz kurios paliepimo tapo iszrinktas slaptungas Prusų policijos politiszkas agentas į Tilžę, su mieriais, kad susekti ir pagauti kontrabandą su lietuviszkomis knygomis, ypatingai linijose parubės Prusų ir Rusijos, kur gabenamos knygos isz lietuviszką spaustupui, ėsanczių Tilžėje.

Prusiszkos teisdarystės ministeris paliepė gėneraliskam Karaliaucziaus prokuratoriui Tilžės, idant anie, ant kožno to ageito pareikalavimo, suteiktu pagelbą, paduodant teisdarys-
tei pagautą, ar susektą kontrabandą

ir spaustuvę. Prusiszkoji valdžia per tarpininkystę savo diplomatiszko perstatytojaus Peterburge atsikreipė su praszynu rėdo Maskolijos, idant daleistu prokuratoriui ir agentui Tilžės, komunikuoti su visa parubežėse maskoliszka policija, ir duotu vieni kitiems ant pareikalavimo pagelbą.

Siekiuose departamento, atsiszaukime, po No 30, generolas parucznykas Onufrenko savo mierius nurode: kad prisilenkiant Prusų diplomato praszymams, kas link susikomunikavimo su valdžia Prusijos iszpuola tą viską perduoti į rankas žandarmijos naczelnikam gub. Suvalkų, pavietuose parubežiniuose Mariampolės, Vilkaviszkie, Naumiesczio ir Kalvarijos; valdzioms administrativiszkom — pavietų naczelnikams gubernėje Suvalkų, nes tuose pavietuose gali daugiausiai plėtotis kontrabanda.

Besijungiant su tuomi, pagal propaziciją pagelbiuiko general-gubernatoriaus Varszavos policijos reikalams suteikto 17 d. Vasario ir 4 Kovo, po No 39 ir 72, daleidziu W. P. paimti ant savės energiszkaui tą visą priderystę, ir pildyti pagal augsčiaus tilpusius nurodymus; mieriai svarstomi yra: kad sugauta kontrabanda uždraustų lietuviszką knygų, bus

paskaitoma už politiską prasižengimą. Priguli darbuotis isz vien su naczelnikais žandarmerijos, ir solidarizuojant isz vien, reikia suteikti visas jiems žinias, kas link kontabandos knygų; jeib tik apturėsite žinią nuo prussiskos valdžios apie kontrabandą, turite darbuotis energiskai visais kelias”.

Nors toksai cirkuliaras buvo slaptingas, betgi pasikavot vien tarpe valdžios nebalėjo. Dažinoję apie

tai laikraszezių redakcijos, pagarsino užrubežėje, simpatizuojuant vargams lietuvių.

Germanizacijos szalinikai nėkuomi nēr geresni už maskolius, nes mat jie net savo sznipuką urėdiszkai pastatė Tilžėje, idant dabotu kontrabandą ir lietuviszką spaudą, meldziant net maskoliskos valdžios prigelbėti tame persekiojime, ir su tuomi maskolius pakursto persekiot smarkiaus lietuvius už tėvyniskumą.

Pažytamas Tsupinėlio.

Tėvyniszka Kronika.

§ S e r v i t u t u s Lietuvoj maskoliskasis rėdas nori panaikinti, paskirdamas pats, kiek ukinikai turi gaut nuo ponų už servetutus. Tas yr’ naujas palengvinimas ponams už lojaliskumą.

§ I n D r u s k i n i k u s [Viln. gub.] ves elektriską geležinkelį nuo stacijos Poreczje. Valdžia projektą jau užtvirtino. Darbai prasidės ateinantį pavasarij.

§ V i l n i u j e parengta muzikos mokslainė.

§ V i l n i a u s general-gubernatorius Trockij pereitame mėne-ij važinėjo po Kauno gubernę, neva darydamas reviziją, gal jieszkojo pas urėdinikus lietuviszkų knygų [?].

§ N a u m i e s t i j [Suv. gub.] maskoliai uždėjo arbatos „saliną“ kurį davė paszventint katalikiskam kunigui, kad daugiau lietuvių į jį privilioti.

§ K u n. S e b e s t i j o n a s S o b o l e v s k i s isz Vilniaus dijecezijos, atmestas nuo kunigystės, pagarsino ant kerszto katalikams maskoliskoj kalboj knigele, kurioje neva darodo, buk Vilniaus A u s z-

r o s V a r t ū paveikslas ėsas pravoslaviskos paėjimo, parvežtas da Gedimino isz Krymo. Teip pat, ėsa, ir daugiau katalikiskų paveikslų Lietuvoje paveržtų nuo pravoslavų. Maskoliai Sebastijanskiui už tai užmoka.

§ P l u n g ė j e (Kaun. gub.) ir maskoliai atidarė arbatos pardavynę ir, sako, gerai uždirba. Pardavėjas lietuviszkai nenor kalbėti.

§ S t a r a p o l ė j tapo įrengta 4 kliasų moteriszka progimnazija. Maskoliai perstatė kun. Michnevyczių, atskaluną, kad iszguldinētu religiją mergaitėms maskoliskai. Vyskupas Baranauckas vienog jį ne užtvirtino.

§ V e i v e r i u o s e, Seminarijoj, prefekto nēra; pirmiaus ten mokina isztvirkėlis kun. Dubauckas, o paskui jo draugas kun. Valaitis iszguldinėjo tikėjimo dalykus maskoliskoj kalboj. Geriaus tegul nebuna suvis mokslo religijos, ne kaip kad butu maskoliskoj kalboj.

§ P. V o l t e r i s, docentas Universiteto, skaitys szimet keletą lekcijų apie lietuviszką ir latviszką lie-

žuvį literatūrą ir mitologiją.

§ 1901 metuose sukaks szimtas metų nuo užgimimo vyskupo Volonceaucko. "Tėvynės Sargas" užmanė, kad tuose metuose ant atminties to garbaus vyro atspaudinti išnaujo visus jo raštus, išskyrus "Zemaiczių Vyskupystę", kuri jau yra perspaudinta. Nekokis K. A. Kauniskis jau ant to dalyko yra paszventęs 100 rublių.

§ Kaune Szventos Traicės Bažnyčioje del lietuvių užvesti tapo lietuviszki pamokslai ir giedojimai.

§ Taujenuose (ties Vilkermerge) maskoliai užvedė mokslainę del suaugusių mergelių, kurioj mokina maskalka. Zmonės pristoję tokią mokslainę užlaikyti. "Tėvynės Sargas" iszmintingai kviecia lietuvius, kad neleistu merginas į tą mokslainę.

§ "Tėvynės Sargas" užmano ant užbaigimo XIX amžiaus ir

ant pradėjimo XX isz siūsti pas popiežių Leoną XIII į Rymą lietuviszką delegaciją arba nors adresą, kad prie progos ir czion pasirodyti, kad mes esame lietuviais ir iszrodyti Szventam Tėvui savo lietuviszkus troszkimus ir geidavimus, kas link tikėjimo dalykų.

§ Zemės parapijoj (Kauno r.) kilo nesutikimai tarp lietuvių ir lenkų už lietuviszkus giedojimus. Sulenkėję bajorai kaltina už įvedimą lietuviszkų giedojimų "jaunąjį kunigėlį".

§ Freiburgo, Universitete Szveicarijoj, dabar mokinasi net 12 lietuvių, 6 yra isz Suvalkų Lietuvos, ir 6 isz Zemaitijos.

§ Romoje lavinasi dvasiszkuose moksluose trys lietuviai isz Suvalkų gubernės.

§ Jeruzalėj vienas lietuviszkas kunigas tyrinėja Rasztą Szventą.

Kratos ir aresztai.

¶ Kancelieriu, lietuviszkų knygų neszēja, maskoliai buvo pagavę su kontrabanda, apie ką pranešėme pereitame numerij. Bet dabartės iszgirdome linksma žinią, kad Kancelierius mokėj iszsprusti isz „budelių“, nagų. Dieve jam padėk taip vis!

¶ Starapolės žandarų virszinikas jau vienas neapsidirba. Tai gi maskoliai jam į pagelbą paskyrė antrą žandarų virsziniką Vilkaviszkije. Dabar kad kratys, tai kratys!

¶ Garliavos pradinės mokslainės mokytoją žandarai suėmė, pasakoja, kad ir už lietuviszkas knygas.

¶ Suokėj (Sziaul. p.) pas ukiniką D. Bubina prokuratorius su žandarų virsziniku padarė kratą. Paties nebuvo namie tai palicijantai net tris spynas iszlanžė, bet nerado nieko. Norėjo krėsti ir pas Petravyezių, bet, susipratę, nekrėtė. Buvę ant jų skundai.

¶ Klovainių Grigaliunas, papuolęs per iszdavimą judosziaus Juknevycziaus, už lietuviszkas knygas (apie ką Tėvynėj buvo raszyta) pradėjo klejeti, ir isz kalinio buvo paleistas, bet judoszius Juknevyczia vėl ir vėl jį skundė maskoliams, sakydamas, kad Grigaliunas tik nuoduoda klejojantį ir valdžia jį vėl suėmė ir iszgabeno ant metų į Maskoliją.

Vietiniai Rupescziai

Parodos reikaluose.

Sziuomi praneszu visiems broliams lietuviams, kurie aukavo arba žada aukauti ant lietuviszkos Paryžiaus parodos; kad „bėla“ arba paranka, kurią pp. Jonas Zukauckas isz Plymoutg ir Tamas Pauksztys isz Pittstono buvo užstatę ant 3,000 dol., už parodos kasierių J. J. Pauksztį, yra truputį pertaisyta; minėtina, yra pertaisyta, kad pp. Jonas Zukauckas ir Tamas Pauksztys atsako ne atskyrim, kaip buvo — vienas už \$2,000, kitas už \$1,000, bet abudu kruvoj ir atskyrim ant \$3,000, tai yra, jei reikale, vienas neatiduotu, tai kitas turi atiduoti visus \$3,000. Antra, ten, kurs

senoj formoj buvo pasakyta, kad bėlinikai ir kasierius atsako prieš visą lietuviszką tautą (angliszkai Nation), dabar yra pertaisyta, kad atsako prieš tautos iszrintą komitetą, kurio „bėloj“ yra paminėti vardai, nes mūsų tauta nėtur „Chertorio“, akyse valdžios nēr' jokia atskyrri organizacija ir legaliszkai negalėtu pajieszkoti jokių skolų.

raneszame teipgi visems, kad virsz minėta „bėla“ yra UZREKORDINTA WILKES-BARRIU PROTONOTARY'IO OFFICE ir dabar aukautojai gali siusti pinigūs pas virsz minėtą kasierių J. J. Pauksztį.

Kun. J. Zilinskas.

Vieta visi lietuviai maloni gauti ant terrasos Etnografiszkos Draugystės namų, kurią p. Louglin'as, to namo užveizdėtojas, mums teikėsi iszrupinti. Ta vieta mums jau užtikrinta.

Joje mes iszstatysime ne vien savo kniugas, bet parodysime, ant kiek galėsim, visą lietuviszką gyvenimą.

Amerikos Paryžiaus Parodos Komitetas nutarė:

1) kad, kas link kniugų, reikia iszstatyti ant parodos ne vien kniugas iszėjusias po 1863 m., bet ir senoviszkas mūsų kniugas, kurias galima surinkti, ir teipgi kniugas iszleistas maskolių valdžios graždanka, kad parodyt kontrastą, kiek valdžia savo stengi-

mais, nesigailėdama kasztų nuveikė ir kiek nuveikė lietuviai, nors persekiojami.

2) Gavus vieta Etnografiszkame Skyriuj negalime mes užsiganėdinti vien knigomis, reikia parodyti lietuviszkus tipus, lietuviszką gyvenimą, lietuviszkus iszdarbius, lietuviszką pramonę ir abelnai viską, kuom galime pasigirti.

3) Del vedimo reikalų parodos ir jos surengimo kviesti, kad Paryžiaus lietuviai sutvertu pas savę vietinį komitetą, prie kurio, kad prigulėtu gyveną Paryžiuje lietuviai, isz kurių mes žinome: p. Zitkevyczių, p. Dopkevyczių, p. Pautieaių ir ponią Gerzynskienę.

Kopija bonds'o formos.

Sudėtos Wilkes Barrių courth'e: "Rev. John Zilinski et al. v. s. Joseph J. Pauksztis et al. No. 561 Dec.... Term 1899, Judgement 21, Nov. 1899. Debt \$3,000. dol. (pasiraszē-) Paul Dasch, protonorary per M.

Lietuviai, negaudami užtektinai da daugiau ir, jai Parodos Komitedrukuotų knygų, užmanė perrasz-
tas priims, žada tas knygas pavesti
ti sau nuo pradžios lig pat galo iszti-
parodai.

tas priims, žada tas knygas pavesti
parodai. Baisus darbas, kaip del
Kodel nepriimtu? jug tas bus vie-
vargdienio žmogaus! "Tėvynės Sar-
nas isz aiskiausių darodymų, koks
go" redakcija turi surinkusi į 30 to-
yra pas mus padėjimas spaudos ir
kių kopijuotų knygų, tikisi surinkti
koks yra troszkimas apsiszvietimo.

Motinėlė.

Prie Motinėlės priguli dabar 7 dolerių.
sąnariai. Konstitucija yra taisoma. Kasoj iki sziol yra 68 dol.. Du
"Tėvynės Sargas" Motinėliai labai
přitaria ir nuo savęs aukauja jai 18
sąnariai da neušimokėjo.

Vietinė Kronika.

† P h i l a d e l p h i j o s S. L. szewskis, Vienbiskis, F. P. Bracziu-
lis, M. Varanka, P. J. Jonaitis ir S.
A. kuopa per koncertą gryno pelno
Kodis. Chicagos lietuviai da netu-
padarė 13 dol., isz kurių komitetas
rėję teip puikaus apvaikscziojimo.
paskyrė 10 dol. ant Paryžiaus paro-
dos, 1 dol. ant paminklo kun. A.
† C h i c a g o s lietuviai liutero-
nai susitverė draugystę ir žada tver-
Burbos, 1 dol. kankintiniams ir 1 dol.
ti lietuviszką parapiją; ēsą Chicagoj
į kasą "Motinėlės".
apie 300 lietuvių liuteronų.

† C h i c a g o j dr-ē Simano
Daukanto 5 d. Lapkriczio padarė
puikų apvaikscziojimą, ant kurio
terp kitų kalbėtojų buvo kun. Ser-
vetka isz Spring Vallės, pp. Oli-
† S p r i n g V a l l ē s lietuvisz-
koj parapijojej vietoj kun. M. Pežos
yra klebonu kun. Servetka.

Prusu Lietuva.

Prusuose, isz paszauktų szimet
singai sveiką žmogų dr-ą Bruožį pa-
į karių-minią pasirodė, kad daugiau
sodino į beproczių namus. Iszdavė-
siai nemokanczių skaityti ir raszyti
ją p. Jagomastį ir zecerį Plotą val-
vaikinių yra isz Prusų Lietuvos.
dzia už tai nubaudė ant 200 markių
kiekvieną.

"A u s z r a" (prusų lietuvių laik-
rasztis) užbaigė savo gyvenimą. Isz
buvo 4 metus, užganubijo ją vokie-
cziai už tai, kad "Auszroj" buvo pa-
raszyta, kad vokiszskasis rėdas netei-
gydyti.
Dr-a s B r u o ž i s mokinasi
angliszkos kalbos ir žada atvykti į
Ameriką, nes Prusuose jam užginta

Isz Latvijos.

P e t e r b u r g e ēsą apie 15000 pradēsęs iszeidinėti del jų laikrasztis
latvių. Nuo Naujų 1900 metų ten latviszkoje kalboje.

XIV Seimas S. L. A.

Waterbury, Conn. 1899.

Protokolas.

— Tąsa. —

Kadangi mes, lietuviai, budami po svetimu jungu, kencziame teipgi prispaudimus ir persekiojimus, kurie kartais pereina į iszmuszimus masomis, kaip tai pas mus buvo Kražiuose ir dabar yra ant Philipinų, — ir delto žinome, ką reiszkia licosybė ir svetimas jungas, už tatai nuspredziame: užprotestuoti kuosmarkiausiai priesz virszminėtą politiką prezidento Suvienitų Valstijų, Mc Kinley'o; nusprendziame, kad Amerikos kariumenė butu atszaukta nuo philipiniszkių salų, o philipiniecziams suteiktas toks rėdas, kurio jie patys geidzia;

Nusprendziame szitas rezoliucijas pagarsinti angliszkuose laikraszcziuose.

II. SESIJA prasidėjo tą pat dieną 2½ valandą po pietų Komitetas iszrinktas suformavimui įnesziųjų padavė seimui ant raszto savo reliaciją.

Įneszią apie reikalus parapijinių iszkalų ir rankvedzių jose neleista ant diskusijos, nėsa per kitus seimus buvęs jis apszvarstytas. Susivienijimas visada ragino ir ragina tautieczius, kad visur butų įrengtos lietuviszkos mokslainės, ir kad kuodaugiaus butu visokių moksliszkių rankvedzių mus kalboje. Galima pasiskusti tik ant mus inteligentų, kurie tingi parengti reikalingus rankvedzius mokslainėms.

Kas link priėmamių draugyszkių sziteip nutarta: Susivienijimas priima visas draugystes, kurių konstitucija nėra prieszinga Susivienijimui. Visai draugystei ant syk pristojant į Susivienijimą, jos sąnariai, nepaisant ant amžiaus senumo, yra priimami į sąnarystą, tik tokia draugystė turi daboti, kad visi jos sąnariai be jokio iszėmimo prigulėtų prie Susivienijimo, ne vien seniai. Naujai pristojanti toki sąnariai negaus posmertinės be 6 mėnesių iszbuavimo Susivienijime, iki 6 mėnesių apie jų posmertinę rupinsis draugystės.

Vienbalsiai nutarta intaisyti Susivienijimui lietuviszka tautiszka vėliavą, uždedant po 5 c. mokesties ant kiekvieno sąnario. Likusius pinigų surinkti nuo patrijotiszkių tautieczkių padarius tam tikras kalektavojimui knigelės, su kurioms lietuviszkos merginos ir moters rinks graszius. Vėliava turi buti parengta iki ateinanczių metų seimui ir kasztuos apie 200 dolerių. Susiv. centraliszkas komitetas rupinsis apie iszpildymą szito nutarimo. Penktukus (5 c.) ant vėliavos Susivienijimo sąnariai sudės prie I bertaininės mokesties. Atlikę sukalektavoti pinigai nuo vėliavos neis

į Susiv. kasą, ale bus sunaudoti ant kitų visuomeniszkų dalykų, kaip padidinimui stipendijos fondo.

Ant Paryžiaus parodos nutarta paaukauti 100,00 dolerių. Kam duoti tuos pinigus, nusprendimą atidėta ant III sesijos.

III. SESIJA prasidėjo 9 valandą seredos ryte. Pirmiausiai buvo kalbama apie parodos fondo kasierių. Nutarta Susivienijimo paaukautus 100,00 dolerių ant parodos tik tada iszmokėti kasieriui, kad jis usistatys tikrą ir gerą bonds (kauciją), kuri turi but "rekordinta" (t. y. įtraukta į protonotary'o knigas, kasieriaus paviete).

Susiv. sekretoriui pakelta alga iki 100,00 dol. ant metų, bet už tat sekretorius turi mokėti lietuviszką raszliavą, ir į kožną Tėvynės numerį privalo paraszyti nors po mažą straipsnelį apart gražiai sudavadytų Susiv. reikalų apgarsinimų. Neiszpildęs szitų iszlygų sekretorius negaus užmokesties.

Nutarta apart protokolo Tėvynėje atspaudinti reliaciją komiteto suformavimui kuopų įneszimų.

Kas link įneszimų padaryti Susivienijimą bažnytiniu arba anti-kunigiszkų nutarta, jog Susivienijimo konstitucija turi buti ta pati, t. y. lietuviszka, kožnam geros valios tautieciui pripažįstanti lygias tiesas, nekelianti bent malszinanti tikėjimiszkus arba partijiszkus vaidus. Sąnariai privalo tik rupintis iszpildyti konstituciją, o ją peržengianczius, t. y. kelianczius tikėjimiszkus, luomiszkus ar partijiszkus vaidus tegul apskundžia centraliszkam Susiv. komitetui, kurio pareiga bus, jei skundas pasirodys teisingu, iszbraukti isz Susivienijimo sąnarių tokį ardytoją tautiszkos vienybės. Seimas atsiszaukia į visus daranczius Susivienijimui užmėtinėjimus delei tulų fanatiszkųjų vaidų kelikų, idant vietoje reikalavimo konstitucijos nuolatinės permamos, padėtų, Susiv. vyriausybei tą blogą isz mus draugijos isznaikinti, formaliszkai apskųsdami juos ir pristatydami paliudijimus apie jų prasikaltimus priesz tautą.

Nutarta padaryti kuogražiausius paveikslus, liudijanczius apie sąnarys-tą, su lietuviszkomis varsomis ir paveikslu, kurio isz mus didžiavyrių. Paveisklus tuos galės gauti kožnas sąnarys užmokėjęs paskirtą užmokestį. Centraliszkas Susivienijimo komitetas pasirupins apie jų parengimą, tik seimas reikalauja, idant koks tautietis tēpliorius padarytu desenių arba pagražinimus už ką gaus honorium nuo Sziv.

IV. SESIJA prasidėjo 2 valandą po pietų. Kas link posmertinės nutarta: I skyriaus posmertinė lieka ta pati, t. y. 150,00 dol., tik mokestis nuo 2 dol. yra pakelta ant 2 dol. 50 c. kas met (50 c. ant organo). Antro skyriaus posmertinę pakelti iki 600,00 dolerių, už ką reikės mokėti to skyriaus sąnariams po 10 dolerių ant metų. Istojimas į tą skyrių yra paskirta pagal metus sziteip: nuo 12 metų iki 25 metų 2 dol. įstojimo; nuo 25—35 m. 3 dol.; nuo 35—40 m. 4 dol.; nuo 40—45 m. 5 dol.. Tie ką jau priguli prie II skyriaus nereikalauja mokėti už įstojimą, bet jei jie numirtu priesz 6 mėnesius, gaus tik tiek posmertinės, kiek jiems pridērėjo pagal pernyks-

czio seimo nutarimą; po išsibaigimui 6 mėnesių II skyriaus sąnariai gaus pilną posmertinę, t. y. 600,00 dol.. In antrą skyrių pristoti galima tik su daktaro paliudijimu, kurs turi buti išduotas pagal kitų gyvasties apsaugojimo (life insurance) draugysčių paliudijimus.

Ant praszymo Mahanoy'aus kuopos, ipant butu palikta pas A. Dani-sevyczių, a. a. Miliancko buvusio kasieriaus beliniko, dar neismokėti Susi-vienijimui pinigai, nutarta palaukti tos skolos atidavimo, nėra p. Dnise-vyczius stovi dar po kaucija 5,000 dol..

V. SESIJA prasidėjo 9 valandą isz ryto 5 d. Spalių. Nutarta, kad Susivienijimo kuopos kožna privalo rupintis apie uždėjimą savo izdo, ap-mokėjimui begancziųjų reikalų, kaip antai del nusamdymo salės suei-goms, seimo delegatų kelionės kasztų ir t. t.

Moterims nutarta padaryti kitokius ženklelius, nes dabartiniai joms nelabai pritinka neszioti ant jų skundų. Ženkleliai turi buti pas kasierių. Reikia padaryti daugiaus ženklelių.

Kas link Susivienijimo organo nutarta:

a). Tėvynė turi iszeidinėti kas sanvaite.

b). S. L. A. ant organo isz kasos duos tik 1,000,00 dol., kitus kasztus redakcija turi uždengti reguliariškais įėjimais, už prienumeratą, druko-rizkus darbus, pardavinėjiną knygų ir už apgarsinimus.

c). Sąnariai neprigulinti prie posmertinės lig sziol pagarbės sąnariais vadinami, mokės už organą 1 dol. ir bus įtraukiami tik į Tėvynės abonentų knigas, o jeigu norės tapti pagarbės sąnariais turi paaukauti 10,00 dol. Su-sivienijimui ir mokėti už organą. Pagarbės sąnariai nemokanti kas met po 1 dol. už organą, dyka jo negaus.

d). Už knigas iszleistas kasztais S. L. A. sąnariai mokės tik pusę prė-kės.

Konstitucijoje turi buti idėtas per neapsižiurėjimą iszmestas jog už patzudžius joku budu negalima gauti posmertinės.

Ant rengiamo visuomenės kasztais paminklo a. a. kun. Burboi paskir-ta isz kasos Susiv. 100,00 dol.

Seimas atsiszaukia į visus tautieczius, kad, statydami kun. Burbai pa-minklą, ir patys sau garbę padaryti, beje įsteigdami kun. Burbos vardo lietuviską stipendiją prie kurio isz Europos universitetų. Delto Su-sivienijimas ragins tautieczius prie aukų ant kun. Burbos paminklo, kada tas ir pastatytas bus. Kada su atlikusiais nuo paminklo pinigais ir ki-tomis kolektomis, pasidarys 1,000 dol., jie bus teip padėti, kad isz jų pro-centų pusidarytų mažiausiai 50 dol. (250 frankų) kas mets pagalbos lietu-viams einantiems į mokslus užrubežiniuose unjversitetuose. Aukas įren-gimui kun. Burbos vardo stipendijos gali siųsti ir Eurapos Lietuviai.

Jurgiui Cigliauskui sužeistam teip, jog negal jokio darbo dirbti, seimas paveleja iszmokėti pusę posmertinės, t. y. 75 dol., kitą pusę gaus, kad numirs.

Susiv. kuopos atsako, jei jų paczių iszrinkti virszinikai ką blogo pada-

ro, nes Susivienijimas negali kisztis į kuopų vidurinius reikalus.

Organe pagarsinti apie vargą Terailienės isz Waterbury'o ir paraginti milaszirdingus tantiecius prie aukų.

Kun. Žilinskiui, už jo brangų darbą prie Susivienijimo ir įsteigimą bei relagavojimą Tėvynės per 4 metus už dyką, nutarta atmuszti auksinį medalį vertės nemažiaus kaip 50 dolerių.

Iszleidžiant Susiv. konstituciją su visais naujais pridėczkais, reikia ją atspaudinti pirma to Tėvynėje.

Tam tikrose knygose turi buti surasztytas Susivienijimo visas turtas ir per kožną seimą isz tų knygų Susiv. vyriaubė perskaitys dalegatams Susivienijimo reikalų stovį.

Virszinikais Susivienijimo seimas sziuos iszrinko:

Kun. A. Kauą isz Scraton, Pa, prezidentu,

Vin. Chmieliaucką isz Shenandoah vice-prezidentu,

T. Astramską isz Minersvillės rasztiniku,

Kazi Radzevyczių, buvusį kasierių, ir kun. Sutkaitį, knigių, užtvirtino isz naujo.

Kasos prižiurėtojais V. Stagarą isz Shenandoah ir T. Pauksztį isz Pittston'o. Kun. J. Žilinską praszyta, kad butu generaliszku Susivienijimo kontrolierium. Jis prižiurės visus Susiv. reikalus, o ypacz dabos organo ir spaustuvės reikalus.

XIV Seimo prezidentas V. Chmieliauckas.

XIV Seimo rasztinikai kun. A. M. Milukas.

ir kun. Sutkaitis.

Susivienijimo reikalai.

Atsakymai.

Cleveland'o kuopa. antrame skyriuje, turės grįžti į pirmą; pinigų atgal negulės gauti, viena, delto kad konstitucija reikalauja užlaikymo suplaukusių į kasą pinigų, antra, delto kad XIV seimas atsistatūrės grįžti į pirmą skyrių, o gal pinigus sugrąžis?

1.) Kaip bus su antro skyriaus sąnariais, kurie nenorės pasilikti antrame skyriuje del augszto mokeszio; ar turės grįžti į pirmą skyrių, o gal pinigus sugrąžis?

2.) Musų abiejų draugysczių sąnariai priguli į vieną kuopą, o kaip abi draugysės prigulės prie Susivienijimo, ką turės daryti tie, ką nepriguli į draugystę: ar turės tam vėl skyrium kuopą laikyti, ar sykiu prie draugysczių?

Atsakome ant antro klausymo:

Jeigu abiejų draugysczių visi sąnariai prisiraszytu prie Susivienijimo ir jie norėtume, idant knygose draugystės butu laikomos už dvi kuopi, neprigulinti viena nuo kitos, tada Susivienijimo sąnariai, neprigulintieje prie draugysczių, turės tvirti atskirą kuopą.

Atsakome ant pirmo klausymo:

Tie visi, kurie nenorės pasilikti

Centraliszkas Komitetas.

Pasargos.

I. Atsiminkite, kad pirma mokes-
tis po naujų metu sąnariams I sky-
riaus išnesz \$1,00, sąnariams antro
skyriaus \$2,50. Beto, kiekvienas
sąnrys turės užsimokėti po 5 c. ant
tautiszkos vėliavos.

II. Kas nori gauti ženklelį, tegul
kreipiasi ne pas knigių, kaip tai bu-
vo ligszioł, bet pas kasierių, p r i-
s i u s d a m a s p i n ĳ g u s i s z-
a u g s z t o. Ženklelių ant pažiūrė-
jimo nesiuuncziamė ir ant bargo ne-
duodame.

III. Pinigus su vardais mokėjusių
reikia siųsti kasieriui, kurs jau nuo
savės vardus siunczia sekretoriui.

IV. Prisiraszymas prie antro sky-
riaus kasztuoja vagal metus; sąnariai
antro skyriaus, norintieje juose pasi-
likti, jokių kitų mokeszių apart 10
dol ant metų ir 5 c. ant vėliavos, ne-
moka.

V. Ant visų rugonių už panaikini-
ma antro skyriaus ir visų reikalavi-
mų, kad jį sugražintumeme, atsako-
me, kad Centraliszkas Komitetas ne-
kame neyra kaltas. Geriausiai butu,
jeiga visos kuopos ant susirinkimų
apsvarstytu tą klausimą ir savo nuo-
mones paductu Centraliszkam Komit-
tetui, kurs jas pagarsintu iki kitam
seimui. Zinant nuomonę visuomė-
nės ir ateinancziam seimus bus leng-
viau pabaigti tą klausimą.

Centraliszkas Komitetas.

1. Persikėliantiems sąnariams iz-
kuopos į kuopą, komitetas kuopos
neturi tiesą, izsduoti transfekortę ne-
izsimokėjusiems kuopoj izz kurios
kitur eina, nes su tuomi prisieina
kunyti vėlavimams įstojantiem kuop-
pon. Izsimokėjęs tik sąnarys tu-
ri tiesą įstoti izz kuopos vienos į ki-
tą.

2. Priimtie jokios kuopos komi-
tetui nevalia svetimą sąnarį be pa-
liudijimo (transfekortės) komiteto
kuopos, izz kurios ateina įstojantis.
Prisilaikydami kuopų komitetai szio-
kios formos, neduos išiskverbti į sa-
vo kuopas melagiams; bus geresnė
kaip kad buvo tvarka teiposgi kni-
gose centraliszko Susiv. sekretoriaus.

3. Dar artinasi Naujas metas, izz-
eidinės organas „Susiv.“ „Tėvynė“
kas nedėli, neatbutinai reikia surinkti
visų sąnarių adresai, ir prisiųsti „Tė-
vynės“ redakcijai del užraszymo kni-
gose, idant izz pacztų atsiimin tu
pats sąnariai, ir su tuomi palengvys
darbą vietinių kuopų komitetams.

4. Kuopa ar draugystė neatbuti-
nai tegul siunczia vardus užsimokė-
jusių ar prisirasziusių kasieriui ko-
na skyrium, tad centraliszkam sekre-
toriui bus lengvesnis knigose sura-
dimas užsimokėjusių vardų, nes
kasierius daigte su pakvitavone pi-
siunczia vardus užsimokėjusių sek-
retoriui Centraliszkam Susivieniji-
mo. Szitokia pasarga reikalinga yra
del tvarkos vedimo reikalų.

Centr. Sekr. Susiv. T. Astramskas.

Rokunda knigiaus.

Czion prisiučziu rokundą ženklelių:

I. Nuo kun. J. Zilinsko apturėjau:

a) Auksinių 94.

b) Paauksuotu 4.

II. Izz tų 10 auksinių pardaviau ir
2 paauksuotu ir 20 auksinių izzsiun-

cziau dr-tei szv. Juozap6, Philadel-
phia, Pa. tokiu budu ženklelių at-
siunczių per kun. Zilinską randasi:

a) Auksinių 64.

b) Paauksuotų 2 (ir kele-
tas senų paauksuotų ką buvo sugrą-

žįta).

c) 2 Sidabriniai išz prisiustų man per nebasznįką kun. Zlotorzynską.

I. Pinigų už ženklelius pas manę randasi:

1) Kun Zlotorzyskas 4 d. Liepos 1895 m prisiuntė man 10 auksinių ženolelių, 10 sidabrinų ir 6 paauksuotus, išz tų asz pardaviau:

10 auksinių po 1,50 — 15,00

8 sidabrinus po 75 — 6,00

(2 sidabriniai sugražinti ir 6 paauksuoti).

2) Išz prisiustų per kun. Zilinską (Dr—ė szv. Juozapo užmokėjo 21 dol. į spaustuvę; tuos pinigus įtraukēm į spaustuvės knįgas).

pardaviau:

a) 2 paauksuotus po 30 — 60

b) 10 auksinių po 1,50 — 15.00

Isz viso \$36,60.

II. Išzdaviau:

a) Už 50 ženklelių (kukardų) delegatams XIII Seimo — \$14,75

b) Už atvežimą knįgų S. L. A. užmokėjau \$1,00

c) Kasztai išzsiuntimo ženklelių (pripažinta per Seimą Scranton'e po 5 c. už ženklelį) 12 sykių po 5, — 60

Viso labo \$16,35

Delto ėsu kaltas S. L. A. \$20,25.

Kun J. Sutkaitis

Kalti yra už ženkleli:

1. Kun. J Lietuviniķas už 12 auksinų.

2. Dr—rė szv. uozapo, Philadelphia, Pa., 32 auksinius ir 10 paauksuotų.

NAUJAI PRISIRAŠE:

Pittston dr. Bliavystės:

Ant. Petruszkevyczia

Mat. Gusas

Kasp. Ruseckis

Vinc. Petkevyczia

Vinc. Raulinaitis

Jon. Zilinskas

Shenadoah, 51 kuopos:

Urszulė Astramskienė

Pittston 7 kuopos:

Tam. Guodauga

Pr. Gudaitis

Juoz. Revuta

Ant. Spudis

Paul. Lažauninkas

Marė Lažauninkienė

Marė Greistaraitienė

Alena Simanavycziutė

Phiadelphia 10 kuopa:

Kazim. Jauga

Kazim. Macziunas

Newark 40 kuopa:

Ign. Vaszkevyczius

Chicago 15 kuopa:

Marcelinas Puknis

Regina Czernikauckienė

Scrnton dr. szv. Jurgio Kareivio:

Antanas Kerszulis

Angus. Jancziauckas

Jan. Jancziauckas

Vinc. Plitinskas

Vinc. Pauksztis

Raulas Drulia

Jon. Pelackas

Jurg. Baranauckas

Jul. Banis

Ignot. Varanauckas

Kanst. Ilgavyžis

Pran. Kamarauckas

Mikas Laukaitis

Petr. Sležas

Worcester 58 kuopa:

Adom. Degutis
Tamosz. Kružika
Jur. Steniulis
Ant. Zakarauckas
Juoz. Valenta
Vinc. Vasiliackas
Adolp. Bobina

Wilkes Barre 17 kuopa:

Elzb. Radziavyczienė

Breckton 80 dr. szv. Roko nauja

Vinc. Pareigis
Jurg. Smaliukas
Jon. Mineikis
Juoz. Skuczas
Simas Svirka
Juoz. Tukis
Jnnas Pikelis
Kazimieras Vaiszvila
Petras Grigas
Povilas Lauczka
Matjoszius Kanstantinavyczia

persikeleş isz kuopos 70 į 80

Union City 20 kuopa:

T. Radkevyczius
Ant. Matjoszaitis
Jon. Paszukynas
Branis Kamaitis

Petras Zemaitis

Jonas Szvereckis

Motiejus Moczekaitis

Pittsburg szv. Juozapo draug:

Simanas Seidauckas

Motiejus Reklaitis

Glen Lyon 24 kuopa:

Ona Svogunienė

Motiejus Padegimas

Petras Zidanavyczius

Waterbury 11 kuopa:

Agota Urbienė

Pet. Vasiukievycziutė

Morta Andriulaitė

Jieva Boguzienė

Jurgis Vasiukevyczius

Jonas Baltrukonis

Hazleton 16 knopa:

Domininkas Zukauckas

Kun. Vancas Kudinka

Juozas Dabrilauckas

Katrė Dabrilauckienė

Vincans Vaznys

Westville dr. szv. Petro ir Povylo 73

Vinc. Kreivenas 27 m.

Amsterdam kuopa 23:

Mikas Sagaitis 33 m.

Jonas Dilbikis 43 m.

JURGIS REKUS ir KOMP:

užlaikom

GRABORYSTE.

Parsamdom „keridzius“, „bo-
ges“ ant laidotuvių, veseilijų
kriksztynų. Atliekam viską
kecupigiausiai.

JURGIS REKUS & C o.

88 S. MEAD, str.

WILKES-BARRE, PA.

**Raszyki-
tes prie
Susivie-
nijimo.**

Skaitlius sanariu.

Kuopos N		I-mo Skyriaus seni san	II-ro Skyriaus san.	pagarbės san.
1	Edwardsville, Pa kuo	8		
2	Forest City, Pa kuopa	46	—	1
4	Elizabeth, N. J. kuopa	27	1	—
5	Plymouth, V M Vol.	7	—	—
6	Plymouth, Pa kuop.	42	2	3
7	Pittston, Pa kuop.	41	7	1
8	Cleveland O. kuop.	63	2	—
10	Philadelphia, Pa kuop.	21	—	—
11	Waterbury, Conn kuop.	69	—	—
12	Shamokin, Pa kp	14	4	2
13	Baltimore Md kp	30	—	—
14	Pittsburgh, Pa kp	30	1	—
15	Chicago, Ill kp	26	—	—
16	Hazleton, Pa kp	7	—	—
17	Wilkes-Barre, Pa kp	33	1	—
19	Northampton, Mass kp.	20	—	1
20	Union, City, Conn kp	63	1	1
21	Detroit, Mich kp	34	—	—
22	Bridgeton, N. J. kuop.	6	—	—
23	Amsterdam, N Y kp	8	—	—
24	Wanarie ir G. Lyon, Pa.	41	1	—
28	Luzerne Borough, Pa kp	27	—	—
29	Richmond, Va kp	3	—	—
30	Scranton, Pa kp	31	2	—
31	Mahanoy City, Pa	39	—	—
32	Athol Mass, kp	28	—	—
33	Ansonia, Conn kp	8	—	—
34	S. Boston Mass Vitauto	17	—	3
35	Pittsburgh, Pa Vitauto	23	3	—
36	Cincinnati, Oh S. Kaz	7	—	1
37	S Brooklyn N Y kp	5	—	—
38	Brooklyn, E D N Y kp	28	1	1
39	Mckees Roaks, Pa kuop.	40	—	—
40	Newark, N J kp.	15	—	—
41	Brighton, Mass S Juoz.	—	2	—
43	Philadelphia, S Juoz	63	—	5
45	Homstead Pa S Juoz	19	—	—
46	Pittsburgh Pa S Juoz	24	1	—
49	Gilbretville, Ma-s.	2	—	—
50	Mahanoy Plane, Pa. kp.	13	—	—
51	Shenandoah Pa kp	37	1	—
52	Minersville, Pa kp	44	—	2
53	Pequabock, Conn kp	3	—	—
56	Traverse City, Mich	18	—	—
57	Proad Brook, Conn kp	3	—	4
58	Worcester, Mass kp	33	—	—
60	S Boston. Mass kp.	15	1	—
61	Beavere Folls, Pa. kp	3		

Kuopos N		I-mo Skyriaus seni sąn.	II-ro Skyriaus sąn,	pagarbės sąn,
62	Pittston, Pa. Blaivystės	37	—	17
63	Grand Rapids Mic	4	—	22
64	Cincinnati, Oh/ kp.	9	—	1
65	Scranton, Pa. Liet. Sąnų	—	—	39
67	Bridgeton, Conn. k.	5		
68	Millwilli, N. Y. k.	5		
69	Toluca, Ill. kuop.	5		
70	Brockton, Mass k.			4
72	Mahanoy City, St.	13		
73	Westville, Ill. ss. P. P.	4		20
74	Lost Creek, Pa. kuopa	24		
75	Muucie, Ind kuopa	4		
76	Shapt, Pa. kuop.	12		
77	Scanton, Pa. sz. Jur. kar.	15		9
78	Leviston, Me. dr. Balt.	13		2
79	Philada., Pa. dr. Liet. Dukt	4		11

K. Radzeviczius

Puikiausia visam Shenandoah'rij
RESTAURACIJA.

Tris syk ant dienos **KARSZTI UŽKANDZIAI**, o teip visada szalti dykai. Geriausi ir pigiausi **PIETUS**, viskas szviežia: **CIGARAI** pirmos klesos. Priegtam kožnas lietuovys ras **SZIRDINGA RODA** kiekvienam reikale. O ir **PINIGUS MAINO** ir siunczia į **LIETUVA** ir į kitas dalis svieto.

121 E. Centre str,

SHENANDOAH, PA.

Vienatinė Lietuviszka Aptieka!

TRAJANKA!

Lewis'o Lietuviszka Trajanka Privalo rasti kiekvienoj lietuviszkoj darbininko stuboj. Mus **Trajanka** yra svarbi naminė liekarsta, kurią Lietuviai jau per ilgus metus yra vortoje ir daugumas žino jos vertę. Mus **Trajanka** susideda isz czystų žolių ir sėklų, o prieg tam dailiuos blekiniuos baksukuos sudeta. **50c.** baksukas arba per pacztą **60c.**

Mes prilaikom visokių **naminų ir patentavų liekarstų** bei visokių žolių ir szaknų galima pas mus gaut. Liekarstas siuncziam in visur. Jeigu reikalauji ko nors, raszyk pas mus, mes suteiksim jum broliszką rodą ir apturėsi greitą atsakymą. Mano adresas

P. W. BIERSTEIN AND CO.
SHENANDOAH, PA.

V. Chmieliauckas

E. CENTRE STR.

SHENANDOAH, PA.

Užlaiko didelę **krautuve cigarų, vyno** ir visokių **likierių**, o pardavinėja pigiaus nē kaip svėtimtaucziai, kurie užlaik pulkus agentų nutukusių už lietuviszkus pinigus.

Taigi vyrai susipraskime, ir duokime uždirbti saviszkių!

LAIMINGUOSE NAMUOSE VISADA YRA MUZIKA.

\$500 Pijanas ir \$250 Vargonai negali mus virszinti; da mažiau jie gali grajinti nora kleviszius turédami. **Home Music Box** užims abiejų vietą, o preke jo. ir biedniausiau prieinama. Su juom **Kiekvienas** gali grajinti gerai, kad ir sunkiausių šokius. Muzika yra pritaisyta ant volelių plieninems, ne popierinems, spilkelėms, nieks nenuplisz. Iszduoda garsius ir saldžius tonus kaip vargonai. Grajina szejmyniszkus himnus, valcus, polkas, kadrilius ir tt. ir links-serganczius, senus ir nuliudusius. Iszdainuoja naujausias svietiszkas dainas. Geriausia vaiku nuraminimui zobova. Galima ant jo grajinti su virsz 1,000 mel'odijų. Yra tai dyvinas instrumentas. Gauname nuo pirkėju tukstanczius padekavoniu, kurie sako, kad rado daugiau negu tikėjosi. Tai ne zobova, bet teip gi kaip ir zobova. Sveria 16 svru. Tiktai \$6,00, gražioje skrynutėje. Gavę \$3,00, prisiysime tau per expresą. Agentai greitai jas parduoda ir daro didelius pinigus. Atsiųsk už 2 c. markę, o gausi katalogus.

Standard Mfg Co., 45 Vesey St., New York; P. O. Box. 2853, Dept. 62.

„SUSIVIENIJIMO LIET. AMERIKOJ“

CIGARAI.

Broliai lietuviai, kurie rukote, nerukykite kitokių cigarų, kaip mus LIETUVISZKUS TAUTISZKUS, SPECIALISZKAI DEL BROLIU LIETUVIU PADARYTUS.

Vadinasi tie cigarai SUSIV. LIET. AMERIKOS CIGARAI, teip ir ant „baxo“ paraszyta. Cigarai tie pigus, o labai geri. Galite juos gaut tik pas mane. Raszykite ant szitokio adreso.

M. SACEVICZ. No 120 Hosmer str., Clevelend, Ohio.

Siakancziuos knižgos galima gauti S. L. A. Spaustuvėj

- Budas senovės lietuvių ir žemaičių . . . . . 50c.
- Istorija Europos 15
- Kražių skerdynė 5
- Padėjimas lietuvių tautos rusų viesspatystėj 35
- (Ta pati kniža maskoliszkoj kalboj . . . \$1,00)
- Kristijono Donelaicio rasztai (eilės) 40
- Medega mūsų tautiszkaik vaistinikystai . . . 40
- Medega Sim. Daukanto bijografijai 80
- Pajauta, (pasaka isz Lietuvos istorijos) . . 60
- Naktys (eilės) E. Youngo, vertė L. Ivins. 15
- Pavasario balsui, (eiles Mairionio) 15
- Kanklės, (eilės ir dainos) 15
- Jonas isz Kemės ir Szilka, (eilės) 15
- Gipsinis Jotis ir Per kytrumą, (pasakos) . . 15
- Zentas del parodos (komedija), vertė Sel. 15
- Nesiprieszink, (komedija) 10
- „Tėvynė“ 1896 metų, visi numerai 50
- „Tėvynė“ 1897 metų, visi numerai 1.00
- Kun. A. Burba, jo gyvenimas ir darbai . . 25
- Istorija szventa seno ir naujo įstatymo 50
- Prilips Ožys liepto galą (Drama 5 aktuose 2) 15 c.

Norėdami gauti sziais knižas kreipkites į rėdvystę „Tėvynės“ ant adriso: Tėvynė, Bx. 1053, Plymouth, Pa.

Ukininkas!

Mėnesinis lietuviszkas laikrasztis, paszvestas reikalams Lietuvos ukinikų. Kasztuoja 4 markes. Amerikoj 1 dolerį.

Varpas!

Yra tai moksliszkas ir literatiszkas laikrasztis, iszeinas Prusu Lietuvoj, syki į du mėnesiu. Kasztuoja 4 mark. Amerikoj 1 dolerį

Norėdami gauti tuodu laikraszeius raszykit ant adreso:

S. LAPINAS
TILSIT. OST PR.
GERMANY.

Tevynes Sargas

Mėnesinis laikrasztis paskirtas dvasiszkam ir medegiszkam Lietuvių tautos užlaikymui per jos apszvietimą, iszeina Tilžeje. Amerikoje kasztuoja **1 dol.** su prisiuntimu. Raszykit pas:

HERRN SAUNUS,
TILSIT, Wasser str.
OST PREUSSEN.

W. SŁOMINSKA,

679 Milwaukee Avenue,

CHICAGO, ILL.

*Mano Dirbtuve tapo
Apdowanota*

DWIEMS MEDALIAIS

ant Kosciuszkos Parodos už rupestringą, teisingą ir artistiszką iszdirbimą.

**KARUNŲ, SZARPŲ,
KUKARDŲ, ROZETŲ,
BERLŲ, MARSZALKINIŲ LAZDŲ ir tt.**

Turiu už garbę apreiksztį guodotiniems Kunigams ir guodotin. Draugystėms, kad asz dirbu wisus augszcziaus paminėtus daigtus **Pigiausei, Teisingiausei ir Geriausei**, nes per 30 metų užsiimdama iszdirbimais įgijau geriausę praktiką ir dėl to galiu wiską padirbt pigiau ir geriau negu kiti fabrikai.

Su guodone

W. SŁOMINSKA, 679 MILWAUKEE AV., CHICAGO, ILL.

